

reunind în acel loc teatre și specialişti. Dinu Kivu s-a referit la descentralizarea teatrală, oferind exemple din domeniul spectacolului pentru copii și al teatrului de amatori. Am ascultat cu interes referatul profesorului est-german Ernst Schumacher, susținând, printre altele, că și băcăniile teatrale celebre contribuie la fizionomia unui oraș. Un delegat francez informat și spiritual a vorbit despre relația dialectică dintre oraș și teatru, dintre spațiul dat și spectatorul care se dezvoltă în acest spațiu. Un gazetar sovietic a privit același raport din unghiul de vedere al urbanizării și creșterii însemnătății unei instituții teatrale într-un oraș nou. Un critic american ne-a spus că deși teatrul de avangardă la New York sau Chicago ocupă un loc mic în suprafața marelui oraș, el are o pondere culturală mult mai importantă decât coloșii de pe Broadway. Un tânăr regizor de televiziune din Berlinul occidental ne-a transmis fine distincții între „teatrul regionalist” și „teatrul de însemnătate națională”, între „teatrul de infrastructură” și cel „de suprastructură”. Un olandez inteligent ne-a vorbit despre puterea criticii moderne de a augmenta rolul teatrului în țara sa și despre capacitatea nefastă a criticii retardată de a-l condamna la convenționalism și desuetudine. Delegata portugheză s-a plîns că televiziunea lusitană nu e interesată de popularizarea celor mai bune creații de pe scenă și mai ales de răspîndirea lucrărilor curajoase ale tinerilor, acestea avînd însă parte de sprijinul oficialității și de căldura stimulatorie a publicului. Tabla de valori se schimbă în funcție de critică, iar critica e, acum, în bună parte, convinsă că noul se afirmă preponderent. Din păcate, teatrul e concentrat în Capitală, prea puțin prezent sau total absent în celelalte orașe. Dl. Léonard Kodjo, distins intelectual din Abidjan (Coasta de Fildeș) s-a referit cu tristețe la faptul că, în țara sa, deocamdată, orașul (nu e nici un teatru național) e un mormînt al teatrului de tradiție națională, și nu un factor de progres. Satul continuă să păstreze bogățiile și valoroasele tradiții. Delegați arabi, japonezi, argentinieni, sud-coreeni, turci, canadieni, finlandezi și din alte părți ale lumii au oferit date despre ce înseamnă teatrul, azi, în țările lor. Peisajul cultural planetar, policrom, de o mare diversitate ca relieful și climate spirituale, ne-a reconfortat, prin priveliștea astfel dobîndită, și ne-a îmbogățit cu sugestii.

E înverdat că schimbul de idei e prețios pentru cunoașterea reciprocă și pentru apropiere; iar dialogul veritabil, colegial și franc, tonicizează spiritul.

Valentin SILVESTRU

Respiro la Weimar

Plecarea la Weimar -- unde urma să avem o adevărată zi de „recreație”, față de ritmul extrem de intens de pînă atunci al Congresului -- a avut loc după consumarea celei de-a patra (și ultima) ședințe „pe secțiuni” prevăzute. Respiration, într-un fel, ușurat; Margareta Bărbuță și Valentin Silvestru (cei trei membri români ai AICT alesesem -- independent unul de celălalt -- să participăm la lucrările aceleiași secțiuni, a treia, „Rolul teatrului în cultura urbană a secolului XX”) vorbiseră și fuseseră ascultați cu interes, cu o zi înainte, eu imi expusesem punctele de vedere în legătură cu teatrul pentru copii și teatrul de amatori chiar în aceeași dimineață, „maurii” își făcuseră deci „datoria”. Partea grea se terminase și se părea (după cum aveau să afirme factorii responsabili) că ne achitasem de ea onorabil. Mai aveam în față doar ședința plenară finală, avînd ca punct de maxim interes alegerea noii conduceri a AICT.

Plecarea s-a făcut cu autobuzele, pe la șapte seara, iar sosirea -- nu la Weimar, ci în apropiere, la Erfurt, unde am fost găzduiți -- pe la miezul nopții; în noaptea orei înaintate, organizatorii au fost -- și de această dată -- ireproșabili. Din Erfurt, se înțelege, nu am văzut mare lucru, am admirat doar a doua zi dimineața, de la etajul 23 al hotelului la care locuiam, panorama orașului vechi, care mă lăsa să înțeleg că am intrat în Thuringia, leagănul Nibelungilor. Dar Weimarul mă atrăgea ca un magnet, ca o altă Arcadie în care să mă mindresc că am fost...

Totuși, contactul cu Weimarul a mai fost aminat cu o clipă, de fapt cu o oră, pentru a ne îngădui un popas de reculegere pe colinele Buchenwaldului. (Straniu și încrîncenat sentiment de culpabilitate, pentru un om care nici nu se născuse cînd aici începuseră să fumege, dincolo de coroanele seculare ale stejărilor, sinistrele cuptoare!) John Elsom, președintele în funcție al A.I.C.T. (avea să fie reales, de altfel), a depus o coroană de flori din partea Congresului. Afară ploua cu găleata și încercam în zadar să-mi imaginez cum arăta pădurea din jur vara pe vremea cînd se plimba cu calcașca pe aleile ei Goethe,

pe vremea cînd spiritul german născuse doar însemnele cele mai înalte ale umanismului, nu și contrariul lor.

În fine — Weimar și, aproape fără tranziție, vizitarea casei-muzeu în care a locuit Goethe, în care a fost definitiv Faust. În trecere, zărisem și casa lui Schiller (în renovare), ba chiar și celebrul hotel „Elephant“ (alături e casa în care s-a născut Bach), în care rezida — detaliu picant, dar nici genille nu sînt ferite de asemenea detalii — seducătoarea Lotte, Titanului din Weimar nu-i trebuiau mai mult de cinci minute ca să ajungă la ea.

Am fost întotdeauna (poate și pentru că în tinerețe am practicat și meseria de ghid) adversarul vizitelor grăbite, în grup, prin muzee și locuri de rezonanță culturală, vizite nepropice — după mine — pentru o cufundare profundă și profitabilă în atmosfera celor ce le-au creat sau insuflețit odinioară. Totuși, casa Goethe și muzeul de artă (ultimul, pentru a arunca măcar o privire originalelor tablourilor celor doi Cranach, pe care le știam destul de bine din reproduceri). M-a bucurat mai mult plimbarea — de unul singur — pe străzile Weimar-ului, cînd încercam (și cteodată aveam senzația că reușesc) să aud ecoul pașilor lui Goethe, Herder, Schiller, Liszt, Gropius și alții altora. Paradoxal — era o iluzie nu tocmai greu de creat, căci mă strecuram tot timpul printr-o mulțime de studenți (atît de ușor de recunoscut, în orice parte a lumii, și în orice timp), care îmi dădeau senzația că respir același aer ca și iluștrii mei predecesori, aerul miraculos al acestei venerabile cetăți universitare.

Intermezzo-ul Weimar s-a încheiat — pentru cohorta noastră poliglotă de congresiști — cu un spectacol (făcea parte din ritualul imuabil al fiecărei zile), un spectacol surprinzător, căci pînă atunci crezusem — credință eronată, desigur, ca orice idee preconcepută — că floarea teatrului est-german se găsește la Berlin. Ei bine, o asemenea floare exista și la Weimar (vor fi fost mai multe, dar aceasta ne fusese nouă hărăzită) și era spectacolul regizorilor Peter Schroth și

Peter Kleinert cu tripticul lui Volker Braun intitulat **Siegfried — Înțelegerea** (sau poate **Conspirația** — n.n.) femeilor — **Furia teutonă**. O piesă de construcție ciudată, amplă, cu ritmuri de epopee, care relua mereu, obsedant, același motiv al nașterii și perpetuării războiului, într-un ciclu infernal („război după război“, războiul care naște război), urmărit din negura istoriei — luptele Nibelungilor — pînă la epocile moderne; plutea din nou, și în sală, amintirea Buchenwaldului. Război în care o parte din vină revine și femeilor — ca factor instigator (de unde și ideea conspirației, ale cărei rădăcini se regăsesc în conflictul dintre Brunhilde și Krimhilde), dar căreia ultime și definitive victime îi sînt, etern, aceleași femei. Text complicat (și mai complicat de urmărit pentru mine, cu cunoștințele mele mai mult decît aproximative de limbă germană), arborescent, dar pe care îl simți viguros și plin de patimă.

Spectacolul, la rîndul său, era ieșit din comun. Folosea o varietate derutantă de formule artistice („preistoria“ era relatată cu ajutorul teatrului de păpuși, pentru ca vremurile mai apropiate să fie punctate pînă și de proiecții cinematografice), tratat, în general, într-o manieră violent expresionistă, încărcată de simboluri, abundînd în scene șocante. Șocante însă numai pentru moment, pentru că imediat le întulul perfect integrate, necesare montării. De altfel, violența era mai mult imagistică și permanent subliniată de jocul excelent, de o maximă dăruire, al interpreților principali (i-am remarcat în special pe Karin Schroth — Brunhilde, Martina Schumann — Krimhilde, Detlef Heintze — Siegfried și Bernd Lange — Hagen).

...Ne-am întors la Berlin spre ora trei noaptea, încărcăți — eu, cel puțin — de sunete și imagini — unele nebulose, altele încă vii, percutante — cu nostalgia unui sejour mai lung (cine știe cînd realizabil?) la hotelul „Elephant“, la umbra lui Goethe și a Lotte.

Dinu KIVU